

Yeşil Gölge

Kemal Bilbaşar

1970 May Roman Ödülü

♥ can
roman

KEMAL BİLBAŞAR

YEŞİL
GÖLGE

© 2015, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 1970, May Yayınları

Can Yayınları'nda 1. basım: Temmuz 2015, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Tamer Erdoğan

Düzeltili: Ebru Aydın

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Tasarım (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 26699

ISBN 978-975-07-2596-8

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750725968

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

KEMAL BİLBAŞAR

YEŞİL
GÖLGE

ROMAN

1970 MAY ROMAN ÖDÜLÜ

♥can

Kemal Bilbaşar'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Başka Olur Ağaların Düğünü, 2003

Cemo, 2003

Denizin Çağırışı, 2003

Memo, 2003

Ay Tutulduğu Gece, 2015

Bedoş, 2015

Cevizli Bahçe, 2015

Irgatların Öfkesi, 2015

Kölelik Dönemeci, 2015

Zühre Ninem, 2015

KEMAL BİLBAŞAR, 1910'da Çanakkale'de doğdu. Ortaöğrenimini 1929'da Edirne Öğretmen Okulu'nda tamamladı, iki yıl ilkokul öğretmenliği yaptı. Gazi Eğitim Enstitüsü Tarih-Coğrafya Bölümü'nden 1935'te mezun oldu. Nazilli ve İzmir Karakaş ortaokullarında öğretmenlik yapan Bilbaşar, 1961'de emekliye ayrıldı; bir süre siyasetle uğraştıktan sonra 1966'da İstanbul'a yerleşti. İlk öykülerini, İzmir'de Cahit Tanyol ve İlhan İleri'yle birlikte çıkardıkları *Aramak* dergisinde yayımladı (1939). Bilbaşar, 1945-1952 yılları arasındaki dönem hariç, sürekli öykü yayımladı, radyo oyunları yazdı, pek çok gazete ve dergide öykü, roman ve makaleleri yayımlandı. Tiyatro, senaryo ve ders kitapları da yazan Bilbaşar, 1961'den sonra daha çok roman türüne ağırlık verdi. Bilbaşar, 1939'da "Budakoğlu" öyküsüyle Ankara Halkevi Öykü Yarışması'nı, *Cemo* adlı romanıyla 1967 Türk Dil Kurumu Roman Ödülü'nü, *Yeşil Gölge* romanıyla da 1970 May Roman Ödülü'nü kazanmıştır. 21 Ocak 1983 tarihinde aramızdan ayrıldı.

Birinci bölüm

B... kasabası, ... Çayı boyunda, birkaç yüz kilometrekarelik bir ova üzerinde kurulmuştur. Meşe, kestane ağaçlarıyla örtülü yüksek dağlar çevirmiştir bu ovayı. Yedi kilometrelik bir ırmak yolu Karadeniz'e, on beş kilometrelik bir şose, demiryoluna bağlar kasabayı. Öyleyken kasaba halkı kendi âleminde yaşar; daha doğrusu ırmakla, şoseyle dışarıdan gelen görenekler, modalar, kasaba sınırında renge boyanmadan içeri bırakılmadığı için kasaba böyle görünür. İstanbul'a yumurta, kereste gönderen tüccarların oradan getirttikleri Kurbağalıdere kayıkları, ırmak kıyısında kalafatlanmadan, martukalarını¹ boyadıkları şu bildiğimiz sülümen boyasıyla boyanmadan: "Miki", "Albatros" gibi adlar silinerek onların yerine "Hüdaverdi", "Denizkızı" gibi isimler yazılmadan bu kayıklara ırmakta dolaşma izni verilmez. Akşamları sandal teferrücu yapan kadınlar, İstanbul modasına uygun elbiseler giyerler ama, üzerlerinden ipek Laz çarşaflarını çıkarmazlar. Onları, buralı olmanın bir alametifarıkası gibi sırtlarında taşırlar. Kadınlar roplarından söz açarken de, başka taşra kasabalarındaki gibi, İstanbul adıyla övün-

1. Büyük yelkenli gemi. (Y.N.)

mekten hoşlanmazlar; modele, o elbiseyi ilk giyenin adını takarlar, “Asiye’nin urobundan dikti’düm,” derler. Yahut da elbisenin dikildiği mahallenin ismini verirler, “İrmakaltı modası bir ceket yaptı’dum,” derler.

Burada ne İstanbul’a ne de Ankara’ya hasret çekilmez. Onlara göre, “Ben B...lıyım!” demek üstünlük için yeter. Kasabaya dışarıdan gelen bekâr memurlar, öğretmenler bile –çoğu zaman niçin gideceklerini, orada ne yapacaklarını bilmeden, belirsiz bir umut ve özleyişle yola çıkan başka taşra kasabalarındaki memur ve öğretmenler gibi– İstanbul’a kaçmak için tatilleri gözlemezler.

Kasabanın kadınları güzeldir, oynaktır; Karadeniz uşağı olmayan, yani hovardalık, küfürbazlık, kavgacılık nedir bilmeyen erkeklere horlukla bakarlar. Bu yüzden kasabanın vukuat bilançosu oldukça kabarıktır. Lügatçesi de küfür bakımından çok zengindir hani. Burada küfürsüz laf edilmez: Severken sövülür, gülerken sövülür, ağlarken sövülür, överken sövülür, kınarken sövülür. Bu küfürler ancak sesin tonuna, yüzün biçimine göre iyi ya da kötü bir anlam taşır.

Kadınlar için ayrı, erkekler için ayrı küfür dağarcığı yoktur. Kadınlar da erkekler gibi ana avrat düz giderler. Şunu da eklemeyim, babasının yanında, onun kocalık haklarını çiğneyerek anasına sövmeyen delikanlı, pısrık yetişmiş sayılır.

B...lılar ağız sıkı insanlar değillerdir. Sır saklamak ne söz, iki başlı dedikodu ile bile yetinmezler. Duyduklarına o saat koşma düzerler, sonra da her koşmaya yatkın, özel bir çiftetelli havasıyla bütün kasabaya yayarlar. O zaman, hemşeri bir sanatçı olduğu için durmadan Sadi Yaver Ataman’ın plaklarını çalan gramofonlar susturulur, usanç getiresiye dek, kaş göz işaretleriyle tuzlanıp biberlendirilerek hep bu türkü söylenir bir süre.

B... kasabası üç büyük semtten meydana gelmiştir. Bunlardan Kışla Mahallesi ırmak kıvrıntısının dışındadır,

Arit Dağı'nın yamaçlarına doğru tırmanmış evleriyle kasabadan uzak kalmış bir hali vardır mahallenin. Halkın çoğu göçmendir. Fazla cam parası vermesinler diye pencerelerinin yarısını kerpiçle örmüşlerdir. Tezek dumanı, mısır koçanı kokusu sinmiş izbelerinde kendi hallerinde yaşarlar. Zaman zaman yağlarını ya da dağdan kaçak getirdikleri kömürü satmak için ırmak üzerindeki köprü aştıkları olur.

Öteki iki mahalle: Çarşı semtiyle Gülbucağı insanları, dışarıdan gelen her şeyi kendilerine uydurmada pek becerikli oldukları halde, birbirleriyle bağdaşmada bu hünerlerini gösteremezler, durmadan didişirler.

Çarşı semti ile Gülbucağı'nı ırmağın "S" kıvrımı birbirinden ayırır. Çarşı semti. Kışla Mahallesi ile Gülbucağı arasındaki büyük yarımada üzerinde kalır. Hükümet Konağı, cami, çarşı, pazaryeri hep bu yarımada üzerinde bulunduğundan Çarşı semti halkı, kendisini gerçek kasabalı sayar; öteki semtlerde oturanlara köylü gözüyle bakar. Ama ırmağın öbür kıvrımı içinde kalan Gülbucağı'nın dut, ceviz ağaçlarıyla gölgeli bahçelerinden yükselen kıvrak kadın kahkahaları, neşeli oynak türküleriyle Çarşı semtinden daha çekici bir yanı vardır.

Karanlık gecelerde hükümetin, Çarşı'nın, hatta caminin ileri gelenleri de kendilerini bu çekimden kurtaramazlar. Çarşı semtinin namuslu kadınları, Gülbucağı'nın günahkâr üstünlüğünü pek iyi bilirler. Ne var ki bu aşağılık kompleksi ile Gülbucağı'nı kötü semt diye dillerine dolarlar, kınamaya, yermeye çalışırlar. Haftanın belli günlerinde yanan hamamda iki semtin kadınları ayrı ayrı bölmelerde yıkanır. Çoğu zaman iki bölme arasında kinayeli türküler söylenmesi yüzünden, hamamtaslarıyla kadınların birbirlerine girdikleri görülür.

Çarşı semtinde, Gülbucağı'ndaki bahçelerin bir parçası gibi görünen Müezzinoğlu'nun Cevizli Bahçe'si ya-

rımadanın en yeşil, en canlı köşesidir. Cevizli Bahçe'nin büyük kapısı çarşı meydanına açılır. Hükümet Konağı ile cami de tam Cevizli Bahçe'nin karşısına düşer. Cevizli Bahçe'nin bir ucu ırmağa dayanır. Irmağın kıyısındaki iskelede küçük bir sandal Müezzinoğlu'nun Cevizli Bahçe'sini Gülbucağı'na, büyük köprüden çok daha güvenle bağlar. Onun sayesinde Müezzinoğlu, ünlü yosma Güllü Hacer'in evine gitmek için aysız geceleri kollamak zorunu duymaz.

Müezzinoğlu'nun Gülbucağı'na bakan köşkü, ceviz ağaçlarının kuytulduğunda bir şato gibi yükselir. Müezzinoğlu kasabada buldukça köşkün kapıları, pencereleri hep açık durur. Gündüzleri köşkte hep mevlit okunur. Öteki günler esnaftan, köylüden birçok kişilerin, ellerinde kâğıt tomarları, Hükümet Konağı'ndan önce Cevizli Bahçe'ye uğradıkları görülür. Geceleri de pencerelerinden, yiyip içen, eğlenen insanların sarhoş kahkahaları, kasabanın en yeni çapkınlık serüvenlerini yayan türküleri dökülüp taşar.

İki yıldan beri Cevizli Bahçe, derin bir yasa gömülmüştü. Kapıları kapanmış, panjurları örtülmüştü. Müezzinoğlu'nun Cevizli Bahçe ile Güllü Hacer'in evi arasında gizli gece yolculuklarında, üşüdüğünden mi hastalandığını; yoksa köşkün salonlarında kaymakamlara, müfettişlere sık sık verdiği ziyafetlerde, Hacı Kadir'in şarabına fazlaca iltifat ettiğinden mi çarpıldığını kestirmek güçtür. İl doktorları, ciğerlerinde açılan yaranın ancak İstanbul'da iyileşebileceğini söylediler. Müezzinoğlu, ağzından kan gelmeden doktorlara inanmadı. Günün birinde işlerini, haydut yapılı kâtibine emanet ederek kasaba ileri gelenlerinin, hemşirelerinin hayır duaları, sağlık dilekleri ortasında kendisini ırmak ağzına götürecek motora bindi, İstanbul'un yolunu tuttu.

Müezzinoğlu gittikten sonra Cevizli Bahçe'den mü-rüvvet görenler de görmeyenler de bir zaman Müezzinoğlu'na acıdılar. İnce hastalıktan kurtulamayacağını, hayrül halefi olmadığından malının mülkünün, kapanın elinde kalacağını, Cevizli Bahçe'nin sönüp gideceğini acınarak söylediler. Bir zaman sonraysa bütün eğri işlerini ortaya dökmeye başladılar. Bunda Nalbur Hacı Raif'in büyük etkisi oldu ama kendisi her zaman gölgede kaldı. Kasabayı Müezzinoğlu'nun aleyhinde konuşurmakta büyük hün-ner gösterdi. Onun sofrasında yiyip içmiş olanlar bile Müezzinoğlu'nun başına gelenlere mazlumların alınmış bir çeşit intikamı gözüyle bakmaya alıştılar. Müezzinoğlu'nun yasını yürekten tutanlar, salt Gülbucağı'nda oturanlar oldu. Hele Güllü Hacer, al uskufasını¹ bir daha hiç giymedi. Havuz başını bakımsızlıktan ot bürüdü. Hayır işlemiş olmak, hem de avunmak için küçük bir evlatlık aldı. Hatırlı memurlar zorlamadıkça evinde içkili âlemler yapılmasına bile razı olmadı. Güllü Hacer uzun, sıkıntılı iki yıl geçirdi. Ne zaman avluya çıkıp Cevizli Bahçe'ye doğru baksa gözleri doluyordu. O kapalı panjurların mah-zun yüzleri ona, hastane köşelerinde canıyla uğraşan Müezzinoğlu'nun hasta suratını hatırlatıyordu. Panjurlar ka-palı kaldığı sürece, Müezzinoğlu'nun iyileştiğini söyleyen kâtibine de inanmadı; İstanbul tangolarıyla düşüp kalktı-ğından kasabaya dönmediğini söyleyen Saniye orospusu-na da.

Dün sabah ırmaktan su almak için inmişti. Türkü söyleyerek köşkün camlarını temizleyen hizmetçi kadın-ları görünce birden inanamadı gözlerine. Ama su taşıyan hizmetçi kızlardan biri, ağalarının yarın sabah köşke ge-leceğini ırmağın öbür yakasından bağırarak haber verin-

1. Parlak kumaşlı, üzeri desenli yöresel kadın yeleği. (Y.N.)

ce, Güllü Hacer bu sevinç haberine dayanamadı, düştü bayıldı.

Müezzinoğlu'nun sağ selamet geri döneceğini duyanlar, dünden beri gene onun arabasına binmişlerdi. Var-
sa yoksa Müezzinoğlu... Fakir fukaranın koruyucusu, dul-
ların, yetimlerin babası, mazlumların kurtarıcısıydı o. Onu kasabaya bağışladığı için Tanrı'ya kurbanlar kesseler yeri-ydi.

Tabii, Müezzinoğlu'nu getiren motor kasaba halkı-
nın büyük gösterileriyle karşılandı. Hastalığı sırasında Müezzinoğlu'nun ardından en fazla kuyusunu kazan, da-
madını Halkevi başkanlığına yerleştiren Nalbur Hacı Raif Efendi bile, haydut yapılı damadına Müezzinoğlu motor-
dan inerken, ayağı bastığı yerde bir kurban kestirdi. Mü-
ezzinoğlu şişmanlamış, yanakları bura elmaları gibi kızar-
mıştı. Sağına soluna selamlar dağıtarak, iltifatlar yağdırarak iskele boyunca serilmiş halılar üzerinde yürüdü.

Öğleden sonra Cevizli Bahçe'nin çarşı meydanına bakan portasının¹ geniş kanatları ardına dek açıldı. Köşk arı kovanı gibi işliyordu. İçeri dolan kalabalık arasında, en iyi giysileriyle kasaba ileri gelenleri göze çarpıyordu. Caminin imamıyla müezzinleri, cüppelerini uçurarak köş-
kün merdivenlerini çıkarken etrafa ağır bir gülyâğı koku-
su yayılıyordu.

Konuklar önce selamlık odasına girip Müezzinoğlu'nun elini öpüyorlar, sağ selamet dönüp gelmiş olmasın-
dan duydukları memnunluğu belirtiyorlar, Müezzinoğlu'nun hatır soruşlarına, sağlığına duacı olduklarını söyleye-
rek el kavuşturuyorlar, sonra geri geri giderek dışarı çıkı-
yorlar, ayakkabılarını bir kenara bırakarak, iri tüylü halılar serilmiş salona geçiyorlar, duvar diplerine diz çökerek sı-

1. Çift kanatlı, büyük kapı. (Y.N.)

ralanıyorlardı. Salonun başköşesinde mevlit okuyacak hocalara yer ayrılmıştı. Bir rahle çevresine toplanan hafızların sayısı oldukça kabarıktı. Salona açılan odaların tül perde ile örtülü kapıları gerisinde, peştemallı, başörtülü kadınlar fark ediliyordu.

Hizmetçiler ortalıkta dolaşarak gelenlere gülsuyu serpiyorlar ya da odanın dört köşesine konulmuş sedef kakmalı sehpa üzerindeki buhurdanlara amber döküyorlardı. Mavi duman halkalarından odaya bayıltıcı bir koku yayılıyordu.

Kâhyanın kapıdan verdiği bir işaret üzerine hafızlardan biri bir aşır okudu. Sonra hep birlikte bir ilahi söylediler:

Allah adın uludur
Emrin tutan kuludur
Müminlerin yoludur
Allah Allah kerim Allah rahim Allah
Aman Allah deyelim yahu.

Dinleyiciler yavaş yavaş tanrısal bir duyguya gömülüyorlardı. Kadınların bulunduğu odadan hıçkırık, inilti sesleri geliyordu. İlahi biter bitmez, hafızlardan biri davudi sesiyle Süleyman Dede'nin mevlidine geçti:

Allah adın zikredelim evvela;
Vacip oldur cümle işte her kula

Hafızın yanık sesi, ufka devrilen geniş ışıklarıyla parça parça tutuşmuş ceviz ağaçlarının kuytulduğunda ırmak kenarına doğru yayılıyor, oradan ırmağı atlayarak Güllü Hacer'in avlusuna dek sokuluyordu. Ne var ki Güllü Hacer'in evinde bu kutsal şiiire kulak verecek kimseler yoktu. Güllü Hacer'in hizmetçisi Ayşe Bacı ile evlatlığı Kev-

ser, iş şalvarlarını entarileri üzerine geçirmişler, ellerinde kovalar, avlunun ortasındaki havuzun sularını habire boşaltıyorlardı. Bu sabahtan beri Güllü Hacer'in evinde bir telaş, bir kıyamet gidiyordu. Müezzinoğlu sağ salim gelir de Güllü Hacer'i rahat kor mu? Artık ziyafetleri ziyafetler kovalayacaktı. Bundan böyle her an Müezzinoğlu'nun emirlerine hazır beklemek gerekirdi.

Güllü Hacer'in evlathığı Kevser, yeni serpilmeye başlamış, etli canlı bir kızdı. Yanakları çalışmaktan kıpkırmızı kızarmıştı. Menekşe renkli gözlerinde yorgunluk yerine tatlı bir şehvet ürpertisi vardı. Kovayla suyu boşaltmak için eğildiği zaman kalçaları semiz semiz geriliyordu. Ayşe Bacı onun bu taze, hayat dolu güzelliğini kıskanç gözlerle arada bir yokladıkça ona çatmaya vesile arıyordu, "De kız, ne durdun? Davran! Kıcını kaldır a'cık. Akşam oluyo!" diye çıkışıyordu. Ama Kevser'in tındığı yoktu. Sık sık şalvarı arasına elini sokuyor, entarisinin cebinden küçük bir ayna çıkararak kâküllerini düzeltiyordu. Kevser'in terden ıslanmış pembe yüzüne tutkun bakışı Ayşe Bacı'yı büsbütün kızdırdı, "Şuna bak! Kâkil de bırakmış haspam... Sen hele yazmanı doğru dürüst bağlamasını öğren bi'yol da, kâkilin kusur kalsın!" dedi.

Kevser bir suç işlemiş gibi yazmasıyla kırkmalarını örttü:

"Kâkil makil bırakmadım ben... Nereden uydurdun?"

"Bi de beni yalancı çıkaracak... Şuna bak! Kâkil bırakmışsın, bırakmamışsın, benim ne umurum? Sen onları Güllü'den gizle, gizleyebilirsen. Bi görürse, alimallah, kız benimle yarışa çıkmış, diye saçını dibinden kestirir, hani masallardaki keloğlanlara dönderir seni."

"Sen munafıklamazsan bi şeycik olmaz."

"Delinin zoruna bak! Başka işim kalmadı zahar."

Ayşe Bacı, Kevser'i söyletmek için, "De bakam, kimin için kestir bu kâkilleri kız?" dedi, "Ahmet için mi?"

Yoğsam sen de Müezzinoğlu'na mı hazırlıyorsun kendini? Herif geliyo diye tüm Gülbucağı karıları delirdiniz.”

Kevser'in kaşları çatıldı:

“De, irezillik etme Ayşa Abla... Al şu süpürgeyi de işimize bakalım.”

Ayşe Bacı suratını asarak süpürgesini kavradı:

“Delinin zoruna bak. Süpürgeyi önce bırakan benmişim gibi. Allah belanızı versin hepinizin. Hadi, bastır şu süpürgeyi.”

Ama Kevser iki süpürge sallamadan durdu:

“Ayşa Abla!”

“N'olmuş?”

“Sen Müezzinoğlu'nu gördün mü hiç?”

“Gördüm elbet. İki yıl önce yabana gitmeden, sık sık gelirdi buraya.”

“Genç mi Ayşa Abla?”

“Erkeğin genci ihtiyarı mı olurmuş? İki bakraç suyu kaldırasıyla, erkek genç sayılır.”

“Kaç yaşında var dersin Ayşa Abla?”

“Kız, ahret soruları sorup durma! Göbeğini ben kesmedim ya, ne bileyim! Otuz beşinde var yok görünür ama kırkıdan ziyade olmalı.”

“Güllü Abla'mdan genç desene öylese.”

“Güllü Abla'n olmalı da, bu sözlerini duymalıydı. Boynunu koparırdı senin. Güllü Hacer'in yirmi beşten yukarı çıktığını sen ne zaman duydun?”

Kevser dalgın dalgın yazmasıyla oynadı bir zaman.

“Madem gençmiş, Güllü Abla'mı ne demeye sevmiş öyleysem Ayşe Bacı?”

“De sus! Senin bu işlere aklın ermez taha. Sen erkek milletinin ne mal olduğunu so'na annarsın. Onların kadında aradıkları şey gençlik, güzellik mi sanıyorsun? Boşuna kuruntu... Çarşı semtinin budala karıları da böyle düşünürler. Ben bu saçları Gülbucağı'nda ağarttım. Er-

keklerin ciğinin deliğini bilirim. Onların aklını çelen haramdır. Kadın ister çirkin olsun, ister kart olsun. Haramsa bi tatlanır, bi güzelleşir gözlerinde, hiç sorma. Böyle olmasa, Çarşı semtinin budala erkekleri evde taze gelinleri duvağıynan kor da buraya gelirler miydi? Hacısı da, hocası da o bok. Bi parmak düzgünle yüzünü sıvasan kimse farkına bilem varmaz. Yüreği haram iştahıyla kabarmış erkeğin gözü de kör olur.”

“Hadi canım Ayşe Abla, sen böyle diyo’sun ya, belkim de karılarının bi kusurları vardır. Yoksa, onları niye bıraksın da gelsinler buraya?”

“Kusurları var elbet, olmaz mı? Oradaki namuslu kadınlar, bi ere varıp helali oldular mı, her şey bitti sanırlar, kendilerini kapıp koyuverirler. Oysa kadınların uyanık olacakları zaman asıl nikâhtan sonradır. Gülüp söyleyeceklerine, kocalarını eve ısrındıracak, türlü düzenbazlık edeceklerine, her gün başka türlü bir tatsızlık çıkarırlar; hastalık taslarlar, erkeklerine olmayacak eziyeti ederler. Hani diyesim, kocalarını buralara düşürmek için ellerinden geleni yaparlar... Bak gene lafa sardırdın beni. Sür şu çalıyı taşlara, Güllü çeneye daldığımızı görürse kemiklerimizi kırmaya kalkar.”

Kevser’in merakı uyanmıştı bir kez. Havuzu temizlemeye bakar mı?

“Ayşe Abla!” diye seslendi.

Ayşe Bacı terslendi:

“Ölünün körü.”

“Bu son Ayşe Abla, n’olursun?”

“Neymiş soracağın?”

Kevser şımarık şımarık yazmasını düşürdü, kırkmarıyla oynamaya başladı:

“Ahmet mi yakışıklı yoğsam Müezzinoğlu mu?”

Ayşe ellerini beline dayadı, paylar gibi baktı yüzüne:

“Kız sende hiç utanmak yok mu, rezil? Boyuna posuna bakmadan bu sözleri ağzına almaya sıkılmıyor musun?”

Kevser asıldı:

“Oh diyem Ayşa Abla, hangisi daha yakışıklı, deiver hele...”

“Meramın ne? Öğreneceksin de n’olacak?”

“Dün Hacı Kadir’in oğlu Ahmet, birine söylüyordu da duydum: Müezzinoğlu’nun bi gözü kör, bi ayağı sakatmış. Parası çok olmasa Güllü Abla’m ona kapıdan içeri adım attırmazmış.”

“Kıskançlığından öyle söylemiş. Aslan gibi adamdır, Ahmet’e benzer mi hiç? Ahmet, taha dünkü sapa... Oysa Müezzinoğlu iri göbekli, kerli ferli adam. Katmer gerdanı bıldık bıldık. Burnunun yanındaki benini, siyah kaytan bıyıklarını, gür kaşlarını görenlerin yüreği cız eder. Eh, ayağının birini a’cık sürter, bi gözünü a’cık yumar. Ama bi gözünü yummayan buraya gelmez zati. Şşşşşııt! Süpürgeni eline al, Güllü Abla’n geliyor.”

Birden süpürelere sarıldılar, hızlı hızlı çalışmaya başladılar. Güllü Hacer bir bardağı kurularak bahçe kapısında göründü. Uzun zamandır giymediği al uskufalarını giyinmiş, saçlarını bağlamış, kâküllerini maşayla kıvrırmıştı.

“Maaşallah... Çalışmanıza diyecek yok. Allah, elinize ayağınıza vereceğine dilinize vermiş gücü. Ördek gibi sabahdan beri çıkamadınız havuzdan. Boynu devrilesiceler, mıç mıç mıç, bi’ havuzla akşamı etiniz. De, çabuk tutun elinizi,” diye bağırdı Güllü.

Kevser, “İşte bitiyö Güllü Abla,” dedi.

“Adın batsın! Çık artık oradan. Lambalar seni bekliyor.”

“Şinci abla!”

“Şinci, der de fırlar adam. Kaldır a’cık kışını. Danalar gibi semirdin kör olasıca. Sanki kasaba gidecek. Şu

hale bakın, enine enine gelişmiş butları... Çocuklu karıların gibi..."

Kevser koşarak içeri giderken başından yazması kaydı, kâkülleri göründü.

"Vay, vay, vay! O da ne? Kâkil he? Güleyim bari... Şu kılığına kıyafetine bir bak! A kokmuş! Senin kâkil neyine? Şalvarını yamasan ya, adı batasınca piç; küçük, dedik, yanımıza aldık, adam ederiz sandık... Kan kırmızı çıktı. Başımıza bela almışız meğer. Hay almaz olaydım... Nerden de sardırdım başıma senin gibi kahpeyi? Hadi cehen-nem ol, fırla!" dedi, içeriye kaçan Kevser'in ardından seslendi:

"O kâkilleri yok et, görmeyeyim bi taha. Yoksam beslemeler gibi saçını kökünden kestirtirsin bana. İşini bitir de yukarıya çık, şalvarını yamat, buralarda dolaşayım deme! Misafirlere beni rezil edersin. Kemiklerini kırarım, karışmam."

Ayşe Bacı da işini bitirmişti. Süpürgeyi, kovayı alıp gitmeye davrandı. Güllü ona da tembihlerde bulundu:

"Sen de üstünü değiş, misafirlerin yanına bu kılıkla çıkma! Önce kadınbudu köfteleri kızart. Kapağını ört, mangalın kenarına koy, sıcak dursun. Şu kıza da a'cık göz kulak ol! Kabak çiçeği gibi açıldı."

Ayşe Bacı eline geçen bu fırsattan faydalanarak Kevser'e olan hıncını dökmek istedi:

"Aman kızım!" dedi. "Azmış kediyi zapt etmek kolay mı? Kim söz geçirebilir ona? Eve bi erkek geldiğini duymasın. Hemen dolanıyor ayakları etrafında."

Güllü Hacer elindeki bardağı kıracakmış gibi ovaladı: "Sözünü dinlemezse ez kafasını! Bu yaşta azanı da görülmemiş. Canımdan usandırdı beni kahpe," dedi.

Ayşe Bacı ayaklarına takunyaları geçirdi, "Geldiğı yere göndermezsen daha çok çekersin ondan..." dedi, takunyalarını sürüyerek yürüdü, gitti.

“Hacı Raif’le Paşa İsmail bir zaman daha, yaklaşan umutlu günlerden konuştular, keyiflendiler. Paşa İsmail geç vakit kalktı. Hacı Raif onu kapıya kadar geçirdi. Evin sahanlığın-
dan ikisi de ta aşağılara, Müezzinoğlu’nun Cevizli Bahçesi’ne doğru baktılar. Konağın ışıkları şakır şakır yanıyordu. Çalgı çengi sesleri duyuluyordu.”

Yeşil Gölge İkinci Dünya Savaşı’nın hemen sonrasında, çok partili hayata geçiş sürecinin bir Anadolu kasabasındaki yansımalarını halkın renkli yaşayışıyla birleştirerek ele alır. Arkasını iktidara dayayan kasabanın güçlü adamı Müezzinoğlu, her türlü haksızlığı yapan bir adamdır. Öte yandan kasaba eşrafından kimi isimler de içten içe Müezzinoğlu’na muhalefet etmekte, onun kasabadaki nüfuzunu kırmaya çalışmaktadırlar.

